

ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΓΑΘΑ (υλικά και πνευματικά)	
<p><u>Χειρωνακτικές εργασίες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Γεωργία ✓ Αλιεία ✓ Κτηνοτροφία ✓ Βιοτεχνία ✓ Βιομηχανία ✓ Μεταφορές ✓ Κατασκευές ✓ Οδικά έργα ✓ Ναυτιλία κ.λπ. <p><u>Πνευματικές εργασίες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ψυχαγωγία ✓ Δημοσιογραφία ✓ Επιστημονικά ✓ Τουρισμός ✓ Διοίκηση ✓ Γραφείου ✓ Διαφήμιση ✓ Πωλήσεις ✓ Νέες τεχνολογίες- τηλεργασία κ.λπ. 	<p>ΑΝΘΡΩΠΟΣ</p> <p>Διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης</p> <p>Καλύπτει ανάγκες</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Βιολογικές ✓ Πνευματικές <p>Ολοκληρώνεται</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Πνευματικά ✓ Ηθικά ✓ Ψυχικά <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κοινωνικοποιείται ✓ Ηθικοποιείται ✓ Πολιτικοποιείται 	<p>ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ανάπτυξη τεχνολογίας ✓ Οικονομική ανάπτυξη (Δημιουργία νέων κλάδων Συνδικαλισμός Εργασιακά δικαιώματα) ✓ Δομημένο περιβάλλον ✓ Προστασία του περιβάλλοντος ✓ Ανάπτυξη των επιστημών ✓ Ανάπτυξη των γραμμάτων και των τεχνών ✓ Πολιτιστικές εκδηλώσεις ✓ Θεσμοί εκπαίδευσης, ενημέρωσης κ.λπ. ✓ Πολιτική ζωή ✓ Εθνική ζωή

A. ΕΡΓΑΣΙΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Ο όρος εργασία αναφέρεται τόσο στο επάγγελμα όσο και γενικότερα στην καταβολή σωματικών και πνευματικών δυνάμεων *για την παραγωγή επιθυμητού ή επιβεβλημένου έργου*, το οποίο δεν σχετίζεται απαραίτητα με την επίτευξη οικονομικού κέρδους. Ενώ **επάγγελμα** είναι η κύρια και συνεχής εργασία στην οποία επιδίδεται κάποιος, *για να εξοικονομήσει τα απαραίτητα αγαθά που ικανοποιούν τις βιοτικές ανάγκες του*

Η εργασία αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα του ατόμου, διότι μόνο μέσω αυτής καθίσταται εφικτή η επιβίωση, αλλά και η περαιτέρω ανάδειξη του ατόμου, και άρα η καταξίωση της κοινωνικής του υπόστασης. Ενώ, παράλληλα, η εργασία συνιστά το μέσο για τη συλλογική ευημερία, καθώς χάρη σε αυτή επιτυγχάνεται η παραγωγή όλων εκείνων που κρίνονται αναγκαία για την κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού.

Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΤΟΜΟ

Βιοπορισμός

Οικονομική ανεξαρτησία

Κάλυψη βιοτικών και άλλων αναγκών

Βελτίωση βιοτικού επιπέδου-ποιότητας ζωής

Πνευματικά

- καλλιεργείται η κριτική σκέψη και η δημιουργική φαντασία, οξύνεται ο νους και ο άνθρωπος γίνεται πιο ικανός και πιο δραστήριος
- οργανώνεται καλύτερα το άτομο, κάνει τον απαραίτητο προγραμματισμό για την έγκυρη και επιτυχή διεκπεραίωση του έργου
- οδηγείται στην αυτογνωσία, επικοινωνώντας με τους άλλους και μελετώντας το χαρακτήρα τους, αφού η γνώση του «εγώ» γίνεται μέσα από τη γνώση του «εσύ». Επίσης, με την εργασία ανακαλύπτει άγνωστες πτυχές της προσωπικότητάς του, ικανότητες και αδυναμίες

Ηθικός τομέας

- ηθικοποιείται το άτομο, γιατί, στην επικοινωνία με τους άλλους, καλλιεργεί την ανθρωπιά, την ειλικρίνεια, τον ετεροσεβασμό και τον αυτοσεβασμό
- ο μόχθος που καταβάλλει για την επίτευξη έργου, αναπτύσσει το σεβασμό προς το μόχθο και το έργο των άλλων
- καλύπτει τις βιοτικές ανάγκες του ατόμου και δεν καταφεύγει σε αντικοινωνικές πράξεις
- αναπτύσσει την ευγενή άμιλλα, την υπομονή, την επιμονή, τη μεθοδικότητα, ενώ η προσήλωση σε αυτή απομακρύνει από κακές έξεις και συναναστροφές
- δίνει την ηθική ικανοποίηση, τη χαρά της δημιουργίας
- εξευγενίζει και ολοκληρώνει τον άνθρωπο, γιατί δίνει νόημα και περιεχόμενο στη ζωή του και τον οδηγεί στο ωραίο και στο καλό

Ψυχολογικός τομέας

Ο άνθρωπος αισθάνεται:

- ευτυχισμένος, γιατί μπορεί να υλοποιήσει τους στόχους του
- εσωτερική ικανοποίηση και ψυχική πληρότητα, με την προσφορά του στο κοινωνικό σύνολο

- αυτοπεποίθηση, όταν βλέπει ότι το έργο του έχει κοινωνική αποδοχή

Κοινωνικός τομέας

- κοινωνικοποιείται το άτομο, γιατί αντιλαμβάνεται την ανάγκη της συνεργασίας για την υλοποίηση των στόχων (εντάσσει το εγώ στο εμείς)
- καλλιεργείται ο διάλογος, η ανεκτικότητα, η συνέπεια, απαραίτητες προϋποθέσεις για την κοινωνική ζωή
- ανυψώνεται κοινωνικά ο άνθρωπος, γιατί εξασφαλίζεται η αξιοπρέπεια, η εκτίμηση εκ μέρους των συνανθρώπων, η ασφάλεια και η αισιοδοξία
- Ανάπτυξη κοινωνικής συνείδησης: ευαισθητοποιείται το άτομο και ενεργοποιείται στα ευρύτερα κοινωνικά προβλήματα με την κατοχύρωση του έργου και τη διασφάλιση της κοινωνικής γαλήνης

Πολιτικός τομέας

- το άτομο αποκτά πολιτική συνείδηση, γιατί η εργασία είναι πολιτική πράξη, και απευθύνεται στο σύνολο
- οργανώνεται σε συλλόγους και συνδικαλιστικές ενώσεις για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του. Μέσα από αυτούς διαλέγεται με την εξουσία, διατυπώνει τις θέσεις του ή και πιέζει για τη διασφάλιση του ατομικού και συλλογικού συμφέροντος.

Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

- **Επιστήμες- τεχνολογία**

Αναπτύσσονται οι επιστήμες (εφευρέσεις, ανακαλύψεις)

- **Τέχνες**

Από την άλλη πλευρά, οι τέχνες και τα γράμματα προάγονται σαφώς μέσω της εργασίας, και γενικότερα δημιουργείται πολιτισμός

- **Οικονομική ανάπτυξη**

-Βιοτικό επίπεδο-Ευημερία

- το κράτος αποκτά διεθνές κύρος και διαπραγματευτική δύναμη.

- **Κοινωνία**

-Κοινωνική συνοχή

-Προάγεται η κοινωνική ζωή, γιατί η ατομική δημιουργία μετατρέπεται σε κοινωνικό κτήμα και ικανοποιεί τις γενικότερες κοινωνικές ανάγκες

ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ-ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Άτομο

- Καλή σωματική και ψυχική υγεία

- Καλλιέργεια της φιλεργατικότητας από την παιδική ηλικία

- Σωστή και ελεύθερη εκλογή επαγγέλματος

-Καλλιέργεια/ ανάπτυξη δεξιοτήτων, απόκτηση γνώσεων, δια βίου κατάρτιση

Συνθήκες εργασίας

-Παροχή ισότιμων ευκαιριών για εργασιακή απασχόληση και εξέλιξη

- Κίνητρα οικονομικά, πνευματικά, ηθικά που επηρεάζουν βαθύτατα την εκλογή και άσκηση κάθε εργασίας

- Έλεγχος της εργοδοσιακής αυθαιρεσίας, με τη δυνατότητα συγκρότησης συνδικαλιστικών ενώσεων

- Δυνατότητα πρωτοβουλιακής παρέμβασης του εργαζομένου στο σχεδιασμό της εργασίας.

B. ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Αλλοτριώση = η αίσθηση της αποξένωσης του ανθρώπου από τον εαυτό του, από τον κόσμο που τον περιβάλλει, η απώλεια στοιχείων της προσωπικότητάς του, με αποτέλεσμα να καταλήγει ξένος ή κατώτερος από αυτό που ήταν

Γενικότερα, αλλοτριώση είναι η υπαγωγή του εαυτού μας σε άλλους, η εξάρτηση, η υποδούλωση που συνεπάγεται απώλεια βασικών γνωρισμάτων της προσωπικότητάς μας.

«Για τον Μαρξ η διαδικασία της αποξένωσης εκφράζεται στην εργασία και στον καταμερισμό της εργασίας (θεωρεί τη διανοητική δραστηριότητα καθώς και την καλλιτεχνική ή σωματική ενασχόληση, επίσης εργασία).

α) Στη διαδικασία της εργασίας και ιδιαίτερα στην εργασία κάτω από τις συνθήκες του Κεφαλαιοκρατισμού (καπιταλισμού), ο άνθρωπος είναι αποξενωμένος από τις ίδιες του τις δημιουργικές δυνάμεις,

β) Τα αντικείμενα της εργασίας του γίνονται ξένα προς αυτόν και τελικά τον κυριαρχούν καθώς γίνονται δυνάμεις ανεξάρτητες από αυτόν.

Ο άνθρωπος αναγκασμένος από τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες μέσα στις οποίες ζει, αντιμετωπίζει στοιχεία της φύσης του, όπως είναι η εργασία, ως αντικείμενα αγοραπωλησίας, *επομένως ως πράγμα*. Σαν εργάτης, υπάλληλος ή διευθυντής, ο σύγχρονος άνθρωπος *έχει αλλοτριωθεί από την εργασία του*. Δεν παίρνει μέρος στον προγραμματισμό της διαδικασίας ούτε και στα αποτελέσματα. Ο διευθυντής έχει γίνει γραφειοκράτης που χειρίζεται πράγματα, αριθμούς και ανθρώπινα όντα απλώς σαν αντικείμενα της δραστηριότητάς του. *Η αλλοτριωμένη εργασία έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία αρνητικών συναισθημάτων στον εργαζόμενο.*» (teteleste.wordpress.)

ΑΙΤΙΑ ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ

- Σε ατομικό επίπεδο- κριτήρια επιλογής επαγγέλματος

1. Η επιλογή της εργασίας δε γίνεται με βάση τις κλίσεις, τις εφέσεις, τις ιδιαίτερες επιθυμίες και ικανότητες του ατόμου, αλλά τη δίψα για απόκτηση πολλών χρημάτων, κοινωνικής προβολής και δύναμης

2. Η απαξιωτική στάση της κοινωνίας προς ορισμένα επαγγέλματα παίζει αποφασιστικό ρόλο στις επιλογές του ατόμου.

3. Η έλλειψη από την εργασία της εσωτερικής ανάγκης για αυτοεπιβεβαίωση και η άσκησή της για καθαρά βιοποριστικούς λόγους

4. Ο καταναλωτισμός της εποχής μας, που διαμορφώνει ένα χρησιμοθηρικό πνεύμα στις σχέσεις του ανθρώπου με την εργασία

- Εξωτερικές συνθήκες

Εκπαίδευση

3. Η έλλειψη επαγγελματικού προσανατολισμού και επαγγελματικής αγωγής δεν επιτρέπει στους νέους να ανιχνεύσουν πρώτα τις δυνάμεις τους και τις επιθυμίες τους και ύστερα από

κατάλληλη ενημέρωση να προβούν στη σωστή εκλογή, που δεν θα προβάλλει τον οικονομικό παράγοντα ως μοναδικό στόχο και κίνητρο.

- **Εργασιακές συνθήκες -αυτοματισμός-εξειδίκευση**

Η μηχανοποίηση της εργασίας:

- διακόπτει την οργανική σχέση του ατόμου με το αντικείμενο εργασίας
 - οδηγεί στην αλλοτρίωση του εργαζόμενου από το παραγόμενο προϊόν
 - μετατρέπει τον άνθρωπο σε εξάρτημα της μηχανής, περιορίζοντας την ελευθερία του
- Ο αποκλεισμός του ανθρώπου από τον σχεδιασμό του έργου και η μετατροπή του σε εκτελεστή αποφάσεων. Η εργασία παύει τότε να αποτελεί μέσο έκφρασης και δημιουργίας του ανθρώπου. Ο αυστηρός καταμερισμός, η τυποποίηση και η επανάληψη την καθιστούν ανιαρή και μονότονη, με αποτέλεσμα την ψυχική εξουθένωση του εργαζομένου

Σε αντίθεση με τις επαγγελματικές δραστηριότητες του παρελθόντος, όπου ο άνθρωπος είχε την ευκαιρία να αναλάβει τη δημιουργία ενός προϊόντος από την αρχή μέχρι την ολοκλήρωσή του, στη σύγχρονη εποχή της εξειδίκευσης και της βιομηχανοποίησης, κάθε υπάλληλος αναλαμβάνει μέρος μόνο της παραγωγικής διαδικασίας, με αποτέλεσμα να αποξενώνεται από το τελικό προϊόν, το οποίο δεν αισθάνεται ως δικό του δημιούργημα. Προκύπτει, έτσι, μια αίσθηση ρουτίνας και μονοτονίας, αφού επί της ουσίας στον κάθε εργαζόμενο αναλογεί μια συγκεκριμένη -η ίδια πάντα- δραστηριότητα.

- **Οικονομική κρίση-ανεργία-Ανταγωνισμός**

1. Η πολύχρονη άσκηση μιας εργασίας, που καταλήγει σε ρουτίνα, πλήξη, ανία.
2. Η εκμετάλλευση της εργασίας από τους οικονομικά ισχυρότερους, ο οξύς ανταγωνισμός, ο εκφυλισμός του επαγγέλματος, τα ηθικά επαγγελματικά διλήμματα
3. Ο ανταγωνισμός και η προσπάθεια για επαγγελματική ανέλιξη γίνονται αυτοσκοπός και καταρρακώνουν τις σχέσεις των ανθρώπων
4. Η ανεργία, που αναγκάζει τους ανθρώπους να ασκούν ευκαιριακά επαγγέλματα για την κάλυψη μόνον των βιοποριστικών τους αναγκών
5. Οι απάνθρωπες συνθήκες εργασίας και η έλλειψη ή η παραβίαση του εργατικού δικαίου
6. Η πολύωρη απασχόληση, γιατί περιορίζει τον ελεύθερο χρόνο του εργαζομένου
7. Η μη εξασφάλιση ικανοποιητικών οικονομικών αποδοχών
8. Υποαπασχόληση (λίγες ώρες εργασίας)
9. Ετεροαπασχόληση (απασχόληση σε εργασία διαφορετική από τις δεξιότητες, γνώσεις, κλίσεις και σπουδές του ανθρώπου)

Η οικονομική κρίση εντείνει σε τέτοιο βαθμό τη δυσκολία επιβίωσης στους περισσότερους επαγγελματικούς χώρους, ώστε παρατηρείται ενίσχυση του ανταγωνιστικού πνεύματος, στο πλαίσιο του οποίου κάθε εργαζόμενος καλείται να διατηρήσει με κάθε κόστος τη θέση του είτε δεχόμενος την υποτίμησή του από την εργοδοσία είτε ακόμη και υπονομεύοντας τους συναδέλφους του, προκειμένου να μην είναι εκείνος που θα απολυθεί.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ

I. Στην ατομική ζωή:

1. Το άτομο χάνει την ψυχική του ηρεμία, εξουθενώνεται, γίνεται νευρικό και απαισιόδοξο
2. Παύει να νιώθει πως πραγματοποιεί την κοινωνική αποστολή του
3. Ο χώρος της εργασίας, από χώρος δημιουργίας και κοινωνικής προσφοράς, μεταβάλλεται σε τόπο μαρτυρίου και άγχους
4. Επηρεάζεται η απόδοσή του, η επαγγελματική του εξέλιξη και η κοινωνική του καταξίωση.

II. Στην κοινωνική ζωή:

1. Η μεγάλη υποβάθμιση της ποιότητας της εργασίας ζημιώνει το κοινωνικό σύνολο
2. Το μίσος για την εργασία μεταφέρεται και στους συνανθρώπους, προκαλώντας δυσαρμονία στις κοινωνικές σχέσεις
3. Το επάγγελμα παύει να ενώνει τα άτομα και να τα κάνει να συνειδητοποιούν την ανάγκη του άλλου, την ανάγκη της ομαλής συνεργασίας ως προϋπόθεσης για την επιβίωση του ανθρώπου.
4. Η κοινωνία οπισθοδρομεί και νεκρώνεται κάθε προϋπόθεση προόδου__

Πηγές

Εκπαιδευτήρια Καίσαρη, Γιωτάκου Κωνσταντίνα

Έκθεση- Έκφραση Β΄ λυκείου, Σχεδιαγράμματα εκθέσεων, Δήμος Χλωμοτσιούδης

<http://latistor.blogspot.gr/>

<https://stefanu.wordpress.com>

<http://www.e-selides.gr/>

Κριτήριο

[Το μέλλον της εργασίας]

Η επανάσταση της πληροφορικής και της υψηλής τεχνολογίας, που διαδέχτηκε τη βιομηχανική επανάσταση, επέφερε ρηξικέλευθες¹ αλλαγές στο είδος και στη σύνθεση των επαγγελματιών. Ο ανειδίκευτος βιομηχανικός εργάτης, που αποτελούσε και τη μεγάλη μάζα της εργατικής τάξης μέχρι τα μέσα του αιώνα μας, βαίνει ραγδαία προς εξαφάνιση. Έχει ήδη εκτοπιστεί από τη σύγχρονη τεχνολογία ή έχει αντικατασταθεί από τεχνίτες ή χειριστές ηλεκτρονικών υπολογιστών και αυτοματισμού. Μετά τη μεγάλη συρρίκνωση του πρωτογενούς τομέα, της γεωργίας, μειώνεται ραγδαία και ο δευτερογενής τομέας και ειδικά η βιομηχανία. Αλλά και ο αριθμός των υπαλλήλων γραφείου, που αυξανόταν τουλάχιστον μέχρι πρόσφατα, σήμερα μειώνεται, ιδίως μάλιστα αν το μοναδικό τους προσόν είναι το απολυτήριο λυκείου.

Η πληροφορική αναδεικνύεται πλέον ως το κυρίαρχο όχημα που οδηγεί στο μέλλον, αφού πολυποίκιλες εφαρμογές της αντικαθιστούν εργατικό και υπαλληλικό προσωπικό. Οδεύουμε προς την εποχή στην οποία όσοι δε γνωρίζουν τουλάχιστον να χειρίζονται υπολογιστές θα θεωρούνται περίπου ως αναλφάβητοι. Οι εξελίξεις αυτές βρίσκονται στο επίκεντρο συζητήσεων που συνδέονται με την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, τη μείωση της σημασίας του κράτους-έθνους και τη συρρίκνωση των θέσεων εργασίας. Οι ίδιες εξελίξεις, όπως υποστηρίζουν οι πλέον απαισιόδοξοι αναλυτές, προδικάζουν τη διατήρηση και διεύρυνση των σημερινών υψηλών ποσοστών ανεργίας που συνοδεύονται από εγκληματικότητα, βία και κοινωνικό αποκλεισμό.

Αν και το ζήτημα είναι ιδιαίτερα σημαντικό και αρκούντως προκλητικό, η υπόθεση του έργου του «Τέλους της εργασίας», όπως την περιγράφει ο Τζέρεμυ Ρίφκιν, ξεφεύγει από τα όρια της παρούσας εργασίας. Σε γενικές γραμμές εκτιμούμε ότι η ανθρώπινη εργασία εξαλείφεται συστηματικά από ορισμένες πλευρές της παραγωγικής διαδικασίας, ενώ σε άλλες μετεξελίσσεται και υποκαθίσταται από άτομα με υψηλότερη τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση.

Στο σύνολό της, πάντως, η απασχόληση πολύ δύσκολα μπορεί να διατηρηθεί σε επίπεδα αντίστοιχα της αύξησης του πληθυσμού, εφόσον διατηρηθούν τα ισχύοντα εβδομαδιαία ωράρια εργασίας. Γι' αυτό και η μείωση του συνολικού χρόνου εργασίας αποτελεί ένα ορατό βήμα στο μέλλον, με την προϋπόθεση βέβαια ότι η εφαρμογή της θα αρχίσει από τις πλέον ισχυρές και περισσότερο ανταγωνιστικές οικονομίες, όπως αυτή των ΗΠΑ.

Γεγονός είναι ότι ο ρυθμός της τεχνολογικής αλλαγής σήμερα είναι πολύ γοργός. Αν στις αρχές του αιώνα ένα επάγγελμα ή μια ειδικότητα διαρκούσαν μια ολόκληρη ζωή, σήμερα αυτό είναι αδύνατο, αφού η τεχνολογία με την οποία συνδέονται ανανεώνεται κάθε 10-15 χρόνια. Σύμφωνα με υπολογισμούς που παρατίθενται σε επίσημα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσα σε δέκα χρόνια από σήμερα, το 80% του τεχνολογικού εξοπλισμού που χρησιμοποιείται τώρα θα έχει ήδη απαρχαιωθεί, με συνέπεια, αν δεν υπάρξει εκ νέου εκπαίδευση, το 80% των εργαζομένων να διαθέτει ξεπερασμένες επαγγελματικές γνώσεις. Από τώρα μάλιστα είναι δύσκολο να βρεθούν εργαζόμενοι με ικανοποιητικά προσόντα και επαρκή ειδίκευση.

Επομένως, οι εργαζόμενοι που θα ανανεώνουν συνεχώς τις γνώσεις που διαθέτουν έχουν τις μεγαλύτερες προοπτικές απασχόλησης και υψηλών εισοδημάτων. Η γνώση ξένων γλωσσών και ειδικότερα της αγγλικής αποτελεί οπλοστάσιο για τον εργαζόμενο του μέλλοντος, εκτός από τη δεδομένη υποχρεωτική εξοικείωσή του με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Εξαιτίας των ταχύτατων εξελίξεων της τεχνολογίας και της οικονομίας, οι νέοι εργαζόμενοι θα πρέπει, επίσης, να μπορούν να συνδυάζουν την ευρύτητα των γνώσεων με την εξειδίκευση.

Θ. Κατσανέβας (2002). Επαγγέλματα του μέλλοντος και του παρελθόντος. Προοπτικές επαγγελμάτων στην Ελλάδα και στις δεκατρείς περιφέρειές της και επαγγελματικός προσανατολισμός. Αθήνα: Πατάκης, 75-77 (διασκευή).

1 ρηξικέλευθος: αυτός που με τόλμη επιχειρεί κάτι νέο, ανοίγει ένα νέο δρόμο

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80 - 100 λέξεις). (μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Ποιες είναι, σύμφωνα με τον συγγραφέα, οι επιπτώσεις από την επανάσταση της πληροφορικής και της υψηλής τεχνολογίας στον τομέα της εργασίας; Να απαντήσετε σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων. (μονάδες 10)

B2.α. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η πρώτη παράγραφος (Η επανάσταση...το απολυτήριο λυκείου) του κειμένου; (μονάδες 2)

B2.β. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 3)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να αντικαταστήσετε την καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου με την έντονη γραφή, με συνώνυμες ή σημασιολογικά ισοδύναμες λέξεις, ώστε να αποδίδεται το ίδιο νόημα: οδεύουμε, συρρίκνωση, προδικάζουν, εξαλείφεται, θα έχει απαρχαιωθεί. (μονάδες 10)

Γ2.α. «Η επανάσταση της πληροφορικής και της υψηλής τεχνολογίας, που διαδέχτηκε τη βιομηχανική επανάσταση, επέφερε ρηξικέλευθες αλλαγές στο είδος και στη σύνθεση των επαγγελμάτων»: Στην παραπάνω περίοδο λόγου να εντοπίσετε την ονομαστική αναφορική πρόταση και με βάση τις πληροφορίες που περιέχει η πρόταση σε σχέση με τον προσδιοριζόμενο όρο να την χαρακτηρίσετε ως προσδιοριστική ή ως παραθετική. (μονάδες 2)

Γ2.β. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 3)

Παραγωγή λόγου

«Το σχολείο και γενικά τα όργανα της πολιτείας που διαπαιδαγωγούν τον άνθρωπο (δικαιοσύνη, διοίκηση, εκκλησία), πρέπει να διαφωτίσουν τους νέους τι θα πει επάγγελμα, ποιο είναι το ηθικό νόημα και ο κοινωνικός προορισμός του.» Με αφορμή αυτό το απόσπασμα να γράψετε ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σας στο οποίο να αναφερθείτε στη σημασία του επαγγέλματος για τη ζωή του ανθρώπου και να σχολιάσετε πώς αντιμετωπίζεται γενικότερα από τους ανθρώπους στη σύγχρονη εποχή.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ

Ζούμε σε μια εποχή ταχύτατων αλλαγών. Τα πάντα αλλάζουν με ρυθμούς πρωτόγνωρους. Η τεχνολογία οδηγεί τις εξελίξεις, αλλά η κοινωνία, οι θεσμοί και οι νοοτροπίες αδυνατούν να προσαρμοστούν σε αυτές τις ταχύτητες.

Οι διαδικασίες παγκοσμιοποίησης και διεθνοποίησης καταργούν τα σύνορα, την προστασία και τα κεκτημένα που πρόσφερε το εθνικό κράτος. Τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα και οι μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις δε θέλουν περιορισμούς, θέλουν ελευθερία δράσης. Σήμερα έχουν το «πάνω χέρι» και επιβάλλουν τη θέλησή τους στις κυβερνήσεις των διαφόρων κρατών.

Η ελληνική κοινωνία και οικονομία-μια κοινωνία και οικονομία σε διαρκή μεταβατικότητα-προσπαθούν να προλάβουν τις εξελίξεις. Η δομή και τα χαρακτηριστικά της ελληνικής κοινωνίας (π.χ. πελατειακές σχέσεις) εμποδίζουν την ορθολογική της λειτουργία, ενώ τα μόνιμα διαρθρωτικά προβλήματα της οικονομίας και ο έντονος κρατικός παρεμβατισμός εμποδίζουν την επιθυμητή, ποσοτική και ποιοτική και οικονομική ανάπτυξη.

Αναπόφευκτα η εργασία και η αγορά εργασίας επηρεάζονται από τις παραπάνω εξελίξεις. Οι αλλαγές στο χώρο εργασίας διαδέχονται η μία την άλλη. Επαγγέλματα καταργούνται και δημιουργούνται. Ο χώρος και ο χρόνος εργασίας καταργούνται. Οι επιχειρήσεις οφείλουν να έχουν ευελιξία και προσαρμοστικότητα. Η εργασία, εκ των πραγμάτων, οφείλει να ακολουθήσει τις εξελίξεις. Οι εργαζόμενοι χρειάζεται να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες, διαφορετικά τους περιμένει η ατελείωτη ουρά των ανέργων.

Το εκπαιδευτικό σύστημα, που όφειλε να είναι στην πρωτοπορία των εξελίξεων, αδυνατεί να προσαρμοστεί. Γραφειοκρατία, εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι αντιδρούν δυναμικά και παθητικά στις προσπάθειες μεταρρυθμίσεων. Η δύναμη της συνήθειας και των κεκτημένων, εν ονόματι της προόδου, εμποδίζουν τις αλλαγές στην εκπαίδευση.

Ανάμεσα στις ελλείψεις του εκπαιδευτικού συστήματος είναι και ο επαγγελματικός προσανατολισμός. Ορθότερα, υπάρχει, αλλά είναι σαν να μην υπάρχει. Κι αυτό σε μια εποχή που είναι απαραίτητη η προετοιμασία για τη ζωή και το επάγγελμα. Ο Έλληνας μαθητής τελειώνει την όποια βαθμίδα εκπαίδευσης έχοντας «μεσάνυχτα» από επαγγέλματα και αγορά εργασίας, γι' αυτό πηγαίνει «ξυπόλητος στα αγκάθια». Κι όμως ο επαγγελματικός προσανατολισμός θα μπορούσε να βοηθήσει τους νέους να επιλέξουν σπουδές και επάγγελμα που να ανταποκρίνονται στις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα τους.

Η πληροφόρηση, εκπαιδευτική και επαγγελματική, είναι απαραίτητη για τη σωστή επιλογή επαγγέλματος. Αν οι πληροφορίες είναι «αμέτρητες», εντούτοις λείπει η έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση. Βέβαια, όποιος ενδιαφέρεται για πληροφορίες δε βρίσκεται σε κατάσταση «νιρβάνα», αλλά κινητοποιείται προς κάθε κατεύθυνση για να βρει εκείνες που χρειάζεται.

Ένα επιπλέον στοιχείο για την επιτυχία στη ζωή και το επάγγελμα είναι η επικοινωνία. Οι προσωπικές και κοινωνικές σχέσεις είναι παράγοντες επαγγελματικής επιτυχίας. Η συναισθηματική νοημοσύνη και η γλώσσα του σώματος διευκολύνουν και συμπληρώνουν την επικοινωνία. Η ικανότητα επικοινωνίας εντός και εκτός εργασίας είναι προϋπόθεση επιτυχίας και ευτυχίας στη ζωή και στην εργασία.

Αναζητώντας κάποιος εργασία, οφείλει να είναι έτοιμος ανά πάσα στιγμή, αλλά και να βελτιώνει τα προσόντα του, τα τυπικά και τα ουσιαστικά. Επίσης είναι απολύτως απαραίτητη η δημιουργία προσωπικού φακέλου με τα απαραίτητα στοιχεία. Το κυριότερο από αυτά είναι το βιογραφικό σημείωμα, το οποίο κρίνεται απαραίτητο για εύρεση εργασίας. Αν το βιογραφικό σημείωμα είναι το μέσο επικοινωνίας του υποψήφιου εργαζομένου για την

επιχείρηση/οργανισμό, συνέντευξη αποτελεί το διαβατήριο για εύρεση εργασίας. Σήμερα ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν τη συνέντευξη ως μέθοδο επιλογής προσωπικού. Η συνέντευξη, τόσο για το συνεντευκτή όσο και για τον υποψήφιο, δεν είναι εύκολη υπόθεση. Χρειάζεται προετοιμασία. Επομένως, προετοιμαστείτε και προσαρμοστείτε. Παύλος Μάραντος, Τεχνικές εύρεσης εργασίας, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2000

2^ο ΚΕΙΜΕΝΟ

Αλλοτρίωση από την εργασία

Ο αληθινός επαγγελματίας δεν είναι εκείνος που δουλεύει για το μεροκάματο ή για την προαγωγή και τη σύνταξη, ούτε εκείνος που βασανίζεται στη δουλειά του για την τιμή των όπλων –όπως λέμε– ή για την προσωπική του ικανοποίηση, αλλά αυτός που ξέρει ότι με το έργο του συνεισφέρει στην υγεία, στην ευστάθεια, στην πρόοδο του κοινωνικού συνόλου. Ούτε η επιδίωξη του κέρδους ούτε η όρεξη της δουλειάς ως δουλειάς λείπουν από τον γνήσιο επαγγελματία. Δεν αρκούν όμως για να του δώσουμε τον πλήρη χαρακτηρισμό που τον προσδιορίζει. Χρειάζεται να προστεθεί στην έννοια και ένα άλλο γνώρισμα: η επίγνωση ότι με αυτό που κάνει, με τη γνώση, τη δεξιότητα, το μόχθο του, τελεσιουργείται ένα έργο κοινωνικής σημασίας. Γι' αυτό θα έλεγα, συνοψίζοντας όλα όσα προηγήθηκαν, ότι στο επάγγελμα και δια του επαγγέλματος το άτομο πραγματοποιεί την κοινωνική του αποστολή, και αντίστροφα: στα επαγγέλματα και δια των επαγγελμάτων η κοινωνία εξατομικεύει το έργο της, το κατανέμει στα μέλη της. [...]

Έχει παρατηρηθεί ότι όσο προχωρεί καλπάζοντας η τεχνολογική ανάπτυξη, τόσο ο τεχνίτης που δενότανε με τη δουλειά του, την έκανε από την αρχή ως το τέλος με όρεξη, τη χαιρότανε (μπορούσε να εργαστεί και λίγη ώρα παραπάνω, δεν λογάριζε το χρόνο, γιατί έπρεπε να τελειώσει), εξαφανίζεται, και στη θέση του μπαίνει ένας άλλος τύπος εργαζόμενου ανθρώπου που έχει με το έργο μίαν εντελώς διαφορετική σχέση: δεν τον ενδιαφέρει το έργο ως έργο, γιατί ξέρει ότι σήμερα απασχολείται σ' αυτό, αλλ' αν η επιχείρηση δεν ευδοκιμήσει, ή αν ο εργοδότης ανακαλύψει ότι μπορεί να κάνει το ίδιο έργο με φτηνότερα χέρια, θα απολυθεί και θα αναγκαστεί να δουλέψει σε άλλο εργοστάσιο, όπου θα του ζητηθεί άλλου είδους δουλειά. Έτσι γίνεται η αποσύνδεση που έχει ως συνέπεια ο εργαζόμενος να μην αποκτά επαγγελματική συνείδηση, με το νόημα που δώσαμε στον όρο στην αρχή του κεφαλαίου, αφού βλέπει ότι δεν είναι απαραίτητος σε ορισμένο τύπο έργου, ούτε μπορεί να έχει κοινωνική αναγνώριση, ηθική καταξίωση η δουλειά του. Αποκλειστική του πια επιδίωξη γίνεται το μεροκάματο· ένα μεροκάματο μάλιστα που προσδιορίζεται από διάφορους άλλους όρους της αγοράς εργασίας, όχι από την ποιότητα, ούτε από την κοινωνική σημασία της δουλειά του. Στο πλαίσιο τούτο δημιουργείται μια παράδοξη σχέση του εργαζόμενου προς την οικονομία, του πολίτη προς το κράτος. Το φαινόμενο το ονόμασε (κατά τον Fichte¹ και τον Hegel²) ο Marx³ με μια πάρα πολύ εύστοχη λέξη: αλλοτρίωση (Entfremdung). «Αλλοτριώνεται», αποξενώνεται ο άνθρωπος από το έργο του. Το έργο και ο άνθρωπος δεν δένονται πια μαζί μέσα σ' ένα κλοιό οικειότητας. Έχουν ξεκολλήσει· συγχρόνως όμως ξεκολλάει και ψυχικά ο άνθρωπος από την κοινωνία. Η εργασία που άλλοτε ήταν υπόθεση ζωής, χαρά ζωής, γίνεται προϊόν που διατιμάται όπως όλα τα άλλα προϊόντα, σύμφωνα με το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης. Τώρα δεν χρειαζόμαστε αυτή τη δουλειά –την πληρώνουμε φτηνά· αύριο θα τη χρειαζόμαστε– θα την πληρώσουμε ακριβά.

Όπως διαμορφώνεται η τιμή λ.χ. των λεμονιών στην αγορά: έπεσε χαλάζι και χάλασαν, ακριβαίνουν τα λεμόνια· ευνοήθηκαν οι λεμονιές από τον καιρό, παραγωγή μεγαλύτερη, φτηναίνουν τα λεμόνια... Έτσι γίνεται αλλότριος ο άνθρωπος προς το επάγγελμά του, αλλότριος ο εργαζόμενος προς την εργασία του, και επειδή η εργασία και το επάγγελμα είναι διαστάσεις της ατομικής και της συλλογικής ζωής, αποκολλιέται ο άνθρωπος από την κοινωνία. Και αρχίζει να εμφανίζεται και να πληθαίνει ένας τύπος εργαζόμενου ανθρώπου που δεν ανήκει ψυχικά ούτε στο επάγγελμά του, ούτε στην οικογένειά του, ούτε την πατρίδα του. Ένα ον χωρίς αγάπη, χωρίς δεσμούς, χωρίς ρίζες. Εύκολα μαντεύει κανείς τι τεράστια και περίπλοκα προβλήματα δημιουργούνται απ' αυτή την κατάσταση, ψυχολογικά και ηθικά. Από την ώρα που η εργασία χάνει τον βαθύτερο κοινωνικό προορισμό της και γίνεται εμπόρευμα, ο εργοδότης θεωρεί δικαίωμά του να προσπαθεί να την αγοράσει όσο γίνεται φθηνότερα. Μέσα στους υπολογισμούς του ο επιχειρηματίας λέγει: τόσα για πρώτες ύλες, τόσα για εγκαταστάσεις κτλ. και τόσα για να αγοράσω εργασία. Όλα μπαίνουν πια στην ίδια μοίρα: το υλικό, το εργαλείο και ο άνθρωπος...

Με την εξέλιξη λοιπόν προς νέες μορφές παραγωγικής εργασίας, φοβούμαι ότι όχι μόνο δεν καταλύσαμε τον αρχαίο θεσμό της δουλείας, αλλά ιδρύσαμε νέες μορφές του μέσα στην «προχωρημένη» και εξαιτίας της «προχωρημένης» οικονομίας μας. Μορφές που είναι πολύ επικίνδυνες για την ηθική υγεία της κοινωνίας. Κατά τους διορατικότερους οικονομολόγους και κοινωνιολόγους μας, οι βαθιές οικονομικοπολιτικές κρίσεις της εποχής μας μίαν από τις κύριες αιτίες τους έχουν τούτο ακριβώς το γεγονός. [...]